

اداره مرکزی :

آق قورمه ، استانبول جاده سنده آق قورمه
معارف امینلکی یانده کی دائرة

استانبول بورسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نوره
دائرة مخصوصه

حیات

هیا نه دایم هیا نه ... دایم دایم هیا نه قاتلم ...
- عی -

نفسی هر برده ۱۰ غرورده

سنه کی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنئی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ایوه واعلان ایشلری ایچین استانبول بورسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آق قورمه هرلیدر .

صافی : ۴۱

آق قورمه ، ۸ ایلول ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

مصاحبه :

ملی استحصال و معارف

کلاسیک اقتصاد کتابلری طبیعت ، انسان
سعی ، سرمایه اولمق اوزره اوچ استحصال عاملی
صایارلر . ملی استحصالی آرتیرمق ایچون چاره لر
آرامنی وظیفه سی جمله سندن کورهن بر حکومت
ایچون بو اوچ عامل مواجهه سنده اتخاذ ایدیله جک
تدبیرلر واردر . بو تدبیرلر بالخاصه طبیعتدن
استفاده نی اعظمی درجه یه کتیرمک ، انسان
سعی نك استحصال قدرتی آرتیرمق مسئله سی
اطرافنده دوزر . بوغایه نی استحصال ایچون لازم
کلن شرائط ایچنده نقلیات و شمنده و فرلر مسئله سی
سرمایه نك توزعی نه قادار اهمیتلی ایسه مستحصلک
قوتی آرتیراجق بیلکی بی تأمین ایله مک ده اوقادار
مهمدر . اونک ایچون ملی اقتصاد سیاستی ،
ملی استحصالی آرتیرمق مسئله سی عینی زمانده
بر معارف ایشیدر . اگر تورکیه ده کی «طبیعت» ی
علمی بر صورتده بیلیم یورسه کز ، اگر مستحصل
انسانلره سعی قوتی آرتیراجق بیلکی و تربیه
ویرمه یورسه کز چوق زمان بیک برفدا کارقله
پایلان نقلیه واسطه لری استحصال اوزرنده
چوق آژئره ویریر . بونک بر چوق مثالی واردر .
اسکیشهر - آق قورمه خطی چوق اسکیدنبری
موجوددر . فقط بو خط کذرکاهنده کی کوی
حیاتی هیچ دیکشدرمه مشدر . بروسه ولایتی
استحصالاتی سوق ایدیه جک یولدن بوسبتون
محروم عدا ایدیله مز . فقط کیم دییه بیلیرکه بو ولایتک

طبیعی ثروتندن تماماً استفاده اولونمشدر؟ واقعا
بونده لوزان معاهده سیله قورتولدیغمز اقتصادی
قاییتولاسیونلرک تأثیری واردر . انجق مملکتک
اقتصادی سویه سنک بو حالده قالماسنده هیچ شبهه
ایدیله مز که عرفان سزلق مهم عامل اولمشدر ،
حالاً ده مهم بر عاملدر .

اونک ایچیندرکه ملی استحصالی آرتیرمق
مسئله سنک برجهه سی ده دولتک معارف وظیفه سنه
دایانیر : مملکت طوپراغنک علمی تدقیق ، هر
وطنداشه استحصال قدرتی آرتیراجق اصغری
بیلکی وقابلیتک ویریله سی ، بر معارف ایشیدر .
چوق زمان بو الک بسیط حقیقت ، اقتصاد ایشیله
اوغراشان دائرة لری علاقه دار بیله ایتمه مشدر .
آری آری مقصدلرله کتیریلن ایکی اجنئی
متخصصی بو علاقه سزلقندن دویدقلری حیرتی
بکا آچیقندن آچیفه سویله مشدردر : معارف
وکالتنک مسلکی مکتبلر ایچون کتیردیکی بلجیقالی
موسیو (بوز) برکون مکتبلریمزک بالخاصه معلم
مکتبلرینک پروغرامندن بحث ایلهرکن اقتصادی
جهه نك چوق ضعیف بولوندیغنی سویله دی .
یوزده سکسانی زراعتی اولان بر مملکتک
معلم مکتبلرنده «زراعت» درس لرینک بو قادار
بسیط طرزده تدریسی قارشیسنده حیرت ایتدی ،
معلم مکتبلرنده علی الاطلاق اقتصادی معلوماتک
چوق نقصان اولدیغنی سویله دی . بو معلوماتی

داها ای ویره بیلیمک ایچون معلم بولامیوروز
دیدم . مملکت اقتصادیاتیله اوغراشان دائرة لر
ناصیل اولویورده کندی اللرنده کی مسلکی
مکتبلرده سنک ایچون معلم یتیشدیرمک تدبیری
اتخاذ ایله میورلر! دییه صوردی . زراعت وکالتی
پروسیا تدریسات زراعه مدیرنی متخصص
اولارق دعت ایتشدی . بو ذات ده الک چوق
عمومی مکتبلرک پروغرامیله علاقه دار اولمش
ومعلم مکتبلرنده زراعت تدریساتی ایشی الک
اهمیتی بر مسئله اولارق کورمشدر .

ملی اقتصادک انکشافی حقنده تدبیرلر
آلیرکن اونک الک مهم شرطی اولان معارف
ایشنده ده سریع خطوه لر آتمق مجبوریتنده
اولدیغمزهی هیچ اونوتماق ایجاب ایدر . ای
بر معارف سیاستی سایه سنده درکه وطنداش سعی نك
قوتی آرتیراجق بیلکی و تربیه نعم ایده بیلیر ؛
علمه قیمت ویرمک و اوندن استفاده نی
بیلیمک سایه سنده درکه تورکیه نك طبیعی ثروتی
واستحصاله مؤثر اجتماعی شرائطی تدقیق اولونا بیلیر .
معلم کوندرمدیککز ، محاط اولدینی طبیعی
قوتلردن استفاده بیلکی سنی ویرمدیککز برکویده
استحصالی آرتیرمق ، اورایه انسانی حیاتی صوقق
غیرممکندر . کذلک تورکیه نك طبیعتی ، ژء اولوژیک
وضعیتی تدقیق اولونماقجه ، مملکت جغرافیاسی

ترقی فکرینک مشاوت نظامی

اوردن برنجی عصرده

۶

اون بدنجی عصرک باشلیجه میزه لری : معنوی
ساحه ده آلتانی و آرمونی بر موسیقی ایل (به یقن) ک
ایضاح و تثبیت ایندیکی یکی علم ی یعنی احتیاج لر
منری تطمین خاص یکی منبر بولاجق و افعاله واسطه لر
تدارک ایندیجه جک بر طبیعت تدقیق اصول فی قازانق ؛
اجتماعی ساحه ده ده مستحصل یکی بر بوزورازی نک
قرالرا طرفانده طوبلانده دره بکلک فوضائی و محلی
بر قهرمانلق فضیلتی برینه وطنی ، ماهر و دوراندیش
رایش آدمی فضیلتک ظهورینی کورمک اولمیشدر .
روحاً و بدنأ واقع اولان بو تجدید ایدانه وظیفه نک
احتراصلره غلبه سنی ترنم ایدنه بر قلاسیسم ، فلسفه ده
عقل و تجربه بی عنعنلی سلطه ایلنه صدم ایندیجه
بر راسیونالیزم و آنیبریزم ، اداره ده صبق بر مرکز
نیجیلک ، سیاست ده ملی وحدتک نمائی اولارق قراللق
محافظه سی کی عکس لر تولید ایندی . بو عصر ، هان
باشدن آشانی یکیلک الک حرارتی مدافع لرله دولودر .
(به یقن) ی کورد کدن سوکرا اولاون آلتنجی عصرک
نهایت ده دوغوب اون بدنجی عصرک اوردنه سینه قادر معمر
اولان (ده قارت) [۱۵۹۶ - ۱۶۵۰] دن باشلا یلم .
(ده قارت) ده (به یقن) ایله هم فکر اولدینی و عینی
اصلاحاتی استهداف ایندیکی حاله فکر لرینی آجیقجه
سویه مه مشدر . بونده احتمال فیلسوفک سوک درجه ده کی
احتیاط کارلانی عامل اولدینی کی (۱۶۲۴) ده
(صوروبون) ک طلبی اوزرینه فرانسز پارلمنتوسندن
صادر اولان شو قرارده بک قورقونجی :
«تقدیر مه مظهر قدیم و افکارک علیهنده تدریساته
بولونق و التهیات فا کولت سنک تصویب ایتجه جکی بر
منافسه بی احداث اتمک ممنوع و موجب اعدامدر .»
وفی الحقیقه (آرسطو) مذهبه مخالف تزلزل نشر ایدنه
بر جوق کیمسه لر بو قرار ایله ننی و تغریب جزالینه
چاره دیر یلشدردی . بونک ایچون اولاجق که (ده قارت) «اصول
حقننده کی نطق» نک برنجی قسمنده زماننده کی علملرک کفایتسز .
لکنی اشارت ایتکله اکتفا ایدیور و سوک قسمنده
«اویله بریوله تصادف ایندیکنی و بونی تعقیب ایتکله
غیر قابل قیاس یو کسک نمره لره واصل اولونق ایجاب
ایندیکنی» تأمین ایدیور . اسکیلرک علم وادیسند کی
سلطه لری عمده سینه قارشیده دوغروندن دوغروب
مجمودن اجتناب ایتکله برابر : «حقیقته و ارمق ایچون
انسانک عمرنده بر کره اولسون آلمش اولدینی فکر لری
باشندن دفع ایدوب معلوماتک بونون سیستم لرینی

جبه لری آرقا طرفلرنده طویلو ... هان هینسک
کوبکری ایلرده .. جوره لری اوموزده .. اوکمزده ،
اورتانه آلی دستیلی بر قاج یوباز :
— صو !

دیدیکیمی باقیه ماسرا با ایله صونویور ! آرقا من
صبراده قوش لوقونجی ، کاغذ حلواجی ، معجونجی ،
شکرچی ، تورلو تورلو صایجی کلپور . بر آرز دها
بورود کدن سوکرا طور دق . اولورار اولورانه !
حافظلردن بری بر (طوب) چیقاردی . دیریلن دیریلنه .
باغداشان باغداشانه ، طاش طوتان طوتانه .. دیرکن
اوچور تالرا وچور ولدی . اسیر آلاجه ، کورابه کومه لری
طوبلانندی . بر در بر ، اوزون آشک باشلادی ...
احمد راسم بکک بویکی کتابنده ، اک توخاف
فقط قورقونج منظره لردن بری (طوبوز حافظ) ک
عصاییت تصویر ایند قسم در . بو ، اسکی محله مکتبک
ایچ یوزنی آکلانان عبرت آمیز بر حاده در . برازوقویالم :
[اوکونده دیویتی ، کاغذیمی چیقاردم .
یازیوردم ... طالمش . خوجاک طرفنده نا کهظهور
بر کورولتی پیدا اولدی . جو جوقلرک جمله سی برلرندن
قالقیدیلر . فالاقا اینیوردی . فقط اون بش ، یکریمی کون
اول خوجا ایله برابر کلش اولان بورما صاریقلی
حافظ بزم باش حافظه قارشیده دیر نییوردی . یار دیمه
کلن دیکر حافظی ده قاعدی . حافظ سنده له یوب دوشدی .
باش حافظک آلدن فالاقا بی ده آلدی ، آندی . خوجا
باشنه دوغرو بر صوبا سالادیه ده چکیلدی ، به دی .
بر آنده باش حافظک غیر تلاغنه صاریلوب بو غارجه سینه
صیقدی . دیکر حافظلر ده قالقمیشلردی . اومه جه ایل
بیقمق ، یاتیرمق ایستور لردی . فقط طوبوز حافظ
مادرزاد بر بوقجی ایش . ووردیغینی ده ویر یوردی .
خوجا آیاغه قالقدی ایه ده اوکنده کی رحله نک انهدا .
مندن ، دوشه مه نک صاریلماسندن دورامادی .
اورتاده سیلله ، طوقات ، باغیرتی ، «آمان» ،
«وای کوزوم» سلسری جوغالادی . بر حاله که طوبوز
حافظ ، خوجاک قالین صوبالردن برینی قاپش ،
اوکنه کلنه ایندی ریور ، کندیسنه بول آجیوردی .
منور ، متعرض بر مهابت ایله صوبایی هر ایکی طرفه
حواله ایدهرک ، اورتانی ده ویروب چیکنه بهرک
ده آتش بروضیت آلمشیدی ...]

فالاقا ، نورک ادبیاتنه بک معتاد بر نوع
اولیان (خاطرات) طرزنده قلمه آیینشدر . احمد راسم
بک ، محرر لریمز آراسنده بالخاصه (مشاهده) و (حافظه)
ملکه لری حیرت ایدیلرک درجه لرده قوتلی اولغله
ممتازدر : ای کورور ، و کوردیکندن هیچ بر
طرفی نیسینه اوغرا تمسزین صافلار ، و سوکرا بزه
اونی دائماً صمیمی ، ساده ، یکی ، رنگلی قلمیله
آکلاتیر . جیاتنک اک اسکی دورلرینه عاقد (فالاقا) ده
کورولن بو مشاهده و حافظه قدرتلرینه قارشیده حیران
اولماق قابل ده کیلدر . شو اون فورمانق کتابک اینجده
آرتیق ماضی به قاریفان سقیم (محله مکتبی) نک بونون
خصوصیتی ترسیم ایدیلش ، دورویور . فالاقا بی
معلملر منه ، حتی طلبه منه توصیه ایدهرم : (دون)
ایل (بو کون) آراسنده کی فرقی کورمک ، و دینچ بر
بر قلمک افاده سیله ، هم استفاده لی ، هم اکلنجه لی بر
وقت کچیرمک ایچون !

علی جانب

تأملرندن تجدید ایتمه سی لازمدر » ده مکله اسکیلره
قارشیده اولان وضعیتنی دولایسیله بیلدیرمش اولبور . ذاتاً
اصولک نقطه غریبتی موجود معلوماتدن جذری اولارق
شبه اتمک تشکیل ایتمه سی ماضینک بونون سلطه سنی کوکندن
سوکک دیمکدی . غالب اولارق تماشائی بر سجه
کوسترن (ده قارت) یکی علمک غایه واهمیتنی ادراکده
بالعکس جوق عملی داوراندیغینی «مبدألر : Principes»
نام اثرنده بک صریح کوستیرر . بوراده علمی بر
آغاچه تشبیه ایتد کدن سوکرا بونک کوکری متافیزیک ،
کوکده سی فیزیک ، دالریله میوه لری ده میخانیک ،
طبابت و بونلردن چیقاریله بیلرک نافع حاصله لردر ؛
دهر . (به یقن) ده «یکی منطق» نده : «علملردن
بحث ایتکله قاریشمش فیلسوفلر ایکی صنفه آیر یلشدر :
آنپیریکلر ، دوغما تیکلر . آنپیریکلر ، قاریجه لر کی
آرزاقلرینی خارجدن طوبلادقندن سوکرا بونلری
اولدقلری کی استهلاک ایدهرلر . دوغما تیکلر ایسه آغلرینی
اورومجکلر کی ساده جه کندی ایچلرندن چیقاردقلری
ماده لرله اوره لرلر . فقط قاریجه لرله اورومجکلرک
اورته سنده برده آریلر واردر ؛ بونلر ماده ایتدایشه بی قیر
و باغچه لرک چچکلرندن طوبلادقندن سوکرا بونی
کندیلرینه مخصوص بر صنعتله هضم و اعمال
ایدهرلر . ایتنه حقیقی فیلسوفلر بو آریلر کیدر :
نه ساده جه روح بشرک طبیعی قوتلرنده ، نه ده تاریخ
طبیعی دن آلدقلری ماده لرده قرار قیلماقندن باشقه هر
ایکی منبعدن آلدقلری شیلری ده حافظه لرینه عیناً
آتما یوب بالعکس اوزلرلرنده چالیشه رق اولاهضم ،
سوکرا ده بو ایدهرلر . بزم اک بویوک منبع مزومدار
امیدمنر بویکی ملکه نک بر برلریله صیقجه نشانلامه .
لرنده در : تجر بی ایله عقلینک اتحادی ... ایتنه شیمیدی به
قادر اصلا اولماش برشی» ده مشدی .

یکی ذهنیتک ایکنجی پیری صایلان (ده قارت) ک
«اصول حقننده کی نطق» نک (۶) نجی قسمنده کی
شوسطر لرده بک شایان دقتدر : «فیزیکه عاقد عمومی
معلوماتی اکتساب ایتد کدن و بونلری مختلف مشکلاته
تجربه به باشلادقندن سوکرا بونلرک السانی نمره به قادر
کوتوره بیلرک جکنه باقدیم زمان وار دیم پره نسپیلرک
شیمیدی به قادر قوللانیلمش پره نسپیلردن نه قادر
فرقی اولدقلرینی کوردم ؛ بزی بونون انسانلرک نفع
عمومیلرینه آلرک یتدیکی قادر خادم اولغه مجبور
ایدنه قانونه قارشیده بویوک برکنه ایشله مکسزین بونلری
صاقلی طوناما یا جضمه حکم ایتدم . چونکه کوردم که
حیاته جوق فائده لی اولاجق معلوماته واصل
اولق ممکندر . و مکتبلرده تعلیم ایدیلن او
فلسفه برینه بر عملیسی بولونه بیلیر و بوسایه ده بزی محیط
اولان آتش ، صو ، هوا ، ییلدیز ، کوکلرک
وسائر جسملرک قوت و تأثیر لرینی اوکره نهرک بونلری
ایشجیلر منرک کندی صنعتلرینی بیلدکلری طرزده
هینسی برلی برنده استعمال ایدهریلر و بو صورتله
طبیعتک صاحب و انفسی اولوروز . بونلری
اوکره نک ساده جه ارضک بونجه میوه لر و احتوا
ایتدیکی اسباب سهولتدن بزی مستفید ایدهرک نامتناهی
صنی اختراعلره کوتورمه سندن دکل ، بالخاصه صحتک

حافظه سی . . روحی و بدنی بونجه خسته لغردن خلاص
احتمالی و حتی ا-باب و مداوات طبیعی سی بیلندیکی
تقدیرده بلکهده اختیارلغک ضعفندن بزی آزاد
ایتمه سی احتمالی رندن دولای لازمدر . ایتمه بودرجه
لازم اولان بر علمک تحریاته بونجه هیامی وقف
ایتمک املنده اولدیغندن . . . الخ

(به یقن) ، انسانی طبیعتک ناظر و مفسری
اولارق توصیف ایتمک (ده قارت) ک ده ایلری
کیدرک صاحب واقعی سی یا عیسی و صوکر ا بو
مفکوره بی تحقیق ایتدیرک اولان یکی فیزیکی بونون حیاتی
وقف ایتمک املندن بحث ایتمه سی ترقی و تجدید اشتیاقک (۱۷)
نجی عصرده نه قادر قوتلندیکنی کوستریر . فی الحقیقه یکیلک
و ترقی مدافعکی آرتق دورک الک بللی باشلی محررلرینک
برکره اولسون باش و وره جقلمی علاقه لی بر موضوع
اولشدر بونکله برابر اسکی علملره واسکی عالمک سلطه لرینه
قارشی تبدل قبول ایتم بر صورتده باغلی اولانلر بونلرک
قارشیسینده ده بر طاقم زویله اولماسه یدی (مولیر)
[۱۶۲۲ - ۱۶۷۳] ک لایموت قومدیلرندن بر قاقچی
بونلرک الک کولونج تیپلرینه تخصیص ایدیلردی .

(ده قارت) ک آجیقه مدافعه دن اجتناب ایتدیکنی
دعوائی (باسقال) [۱۶۲۳ - ۱۶۶۲] آله آلور
و بومسئله ده موضوعک اجباریله فیلسوفلغنی آجیقه
طاقینه رقی حیوانلرک هیچ ده کیشمه یی سوق طبعیلرله
ثمراتی متبادی آرمان بشری محاکمه یی بر برینک ضدی
ماهیننده کوستردکن صوکر ا دیورک : « آرلر
بیگ سنه اول ناصیل بال یاپورلرسه بونکونده عینی
شیئی تکرار ایدیورلر . طبیعت ، حیوانلری محدود
بر تکمل درجه سنه دوغورودن دوغوریه ایریشدیرمش ،
فقط بوحدی آشمه لرینه مساعده ایتمه مشدر .

« نامتناهی ایچون وجوده کلش اولان انسانده
ایسه هیچ ده بویه اولامشدر . او ، حیانتک ایلک دوره سنده
قوبور جهالت ایچنده در ، فقط ترقیسینده متبادی تعلم ایدر .
چونکه یالکز کندی تجربه لرندن دکل اجدادینک
تجربه لرندن ده منتفعدر . و بردفعه قازاندینی معلوماتی
حافظه سنده صاقلادینی کی اسلافک حافظه لرینه ده
کتابلرده بولور . معلوماتی محافظه ایتدیکنی قادر تزییده
ایده بیلیر . بروقتک فیلسوفلری بشریتله برابر معمر
اولوبده بونکونه قادر کلسه لردی زمانمزه کیلر قادر
معلوماتی اولاجلردی . بوعبارله بونجه عصر لردی
بری نوالی ایدوب کلن انسانلر دایما یا سایانه در دایما
اؤکره نه نک بر آدم کی ملاحظه اولون بیلیرلر »
کورولورک علم ساحه سنده قرون اولی به حرمت
ایتمک عبث اولدیغنده (باسقال) ده (به یقن) له
متقی و اودوری دنیانک جوجوقلنی ، کندی
زمانی ده عصرک بونجه تجربه لرله زنکینششمش بر
شیخوختی کی کورمکده در .

عینی عصرده ماهر بر محرر اولارق شهرت
بولان (بهررولت) [۱۶۲۸ - ۱۷۰۳] ک
(۱۶۷۸) ده اسکیر و یکیلرک نسبی فائیتلری

حقنده آجیدینی مشهور بر مناقشه زماننک ترقی حقنده کی
نقطه نظری بر آزدها کنیشه تدی . موضوع مزاجیون
مهم اولان بو مجادله حقنده بحال بر فکر و برمه دن
کچیه لم .

(بهررولت) ، یکیلرک اسکیرله هر جهندن
اولاسه ده فکری اثرلرده مطلق اولارق فائق
اولدیغنی مدافعه ایدیوردی . یالکز اسکیرک صنعتده
وجوده کنیردکلی اثرلرک فوقه چیقلمه مایه حقنه دائر
عمومی بر قناعتک موجود اولاسی (بهررولت) ی فنا
حاله صیقشدر ییوردی . فقط ماهر محرر بونکاده بر
چاره بولارق بونلرک اسکیدن آیشلمش بر ذوق
وفانتازیه سایه سنده امثالسر کورولدیکنی ، حقیقت
حاله ایسه یکی صنعتک بونون شعبه لرده فائق بولوندیغنی ؛
شوقادار وارکه هنوز تام ذوقته ایریلمش اولدیغنی
وبناه علیه « آلی آلتش سنه دنبری نفیس صنعتلر
و علملرده تحقق ایدن حیرتقزا ترقیلرک کوروله سنی
بردرلو آکلایامادینی و فضله اولارق متادی تدقیق
و تجربه لرک انضمامیله بونلرک جای و ابرماقردن وجود
بولان بونک و درین نهرلر کی اولاجنی نهایت بوندن
داها طبیی برشی اولامایه جتی » اولانجه جریزه سیله
مدافعه ایدر . بورایه قادر ترقی حقنده (به یقن)
و (باسقال) ک سوبله دکلرندن فضله برشی بوقدر .
یالکز متادی ترقی طرفدارلرینه قارشی قرون و - طانک
شورش و باربارلغنی اعتراض اولارق کوسترلر اولاجق که
ماهر محرر بونی ده ایضاحه قالفیشه رقی : « بو انقطاع
ظاهریدر . نفیس صنعتلر و علملر بر نهره بکزه تیله -
بیلیرکه منتظم سیرنده دوام ایدر کن کونک برنده بر دنبره
درین برجقوره باطهرقی کوزدن قایب اولدیه ده بر
مدت بر آلتندن سیرینه دوام ایتدکن صوکره نهایت
برفرجه بولوب اسکی فیض و برکتیله آقیشنده دوام
ایتدی . « دیدکن صوکر ا بو انقطاعدن بشریتده
کندیلرینه مخصوص صباوت و ترقیلری اولان مختلف
دورلر استنتاج ایدر .

کورولورک (ده قارت) و بالخاصه (به یقن) کی
بونکونک متفکرلرک اسکیرلر حقنده آتدقلری قونلی طاشلر
بر جوق قفالرده متعا کس دالغله یلر یامش و آلی قلم
طونالر بر برلرینه کیرمکدن قورتولاماشلردر .

بونقاشیه قاریشان بر جوق محررلر آراسینده
مشهور (بوآلو) [۱۶۳۶ - ۱۷۱۱] ده واردر .
بوزاتده اسکیرله یکیلری متوازیاً کوزدن کچیردکن
صوکر ا بونون فائیتک یکیلرله اولدیغنه قانعدر .
بو عصرک ایلک نصفته (ده قارت) ک راسیونا -

لیری ایله (به یقن) ک هنوز انتقادیشمه سیه یعنی
فکرلرمزک منشای ، بیلکیلرمزک یقین ، بداهت
و حدودینک نه اولدینی کوستریلمش غلبه بر آنییر -
یزی حاکم دی . یکیلرک بومثالسر پیری واقعه اسکی
علم واسکی فلسفی سلطه لره نفوذینی ، مثبت یعنی تجربه یی
بر منطقک اساسلرله فنا حاله صارسشیدی . فقط بونجه
عصرلره مقاومت ایتمش اسکی منطق صارصق ، اونی
تماماً ده ویرمک دیمک ده کلدی . چونکه اورته ده
(افلاطون) ک عصرلردنبری کلن بریدکی (معرفت)
نظریه سی واردی که بونون قرون وسطایی قطع ایتدکن

صوکر ا یکی فلسفه ده (ده قارت) طرفندن ده مدافعه
ایدیلشیدی . بناء علیه (به یقن) ک یابدینی کی یالکز
اسکی منطقک چیقماز و قیصر بر بول اولدیغنی و بونک
یرینه طبیعت توجیه ایله اونی اولامشاهده و تجربه ،
بالآخره تأملی بر تجربه ایله تفسیر اتمک لازم کلدیکنه
اقناع ایلمک کافی دکلدی . یکی فلسفه ، کنیشه مش
اولان نظر واحاطه سیله برده علممزک منشأ ، ماهیت
و حدودینک نهر اولدیغنی کوسترمه سی لازمدی . عجا
ساده جه مشاهده و تجربه بزه شاییت حقنده بر علم
یقین « ویره بیلورمی ؟ باشقه بر تعبیرله بزی حقیقه
ایریشدیر یورمی ؟ بوقه بونک وحی ، الهام و یارهی
فکرلرک انضمام معاونتیه یی موفق اولیورز ؟ فیزیک
علملرینک یکی انکشافی فلسفه یی بلا اختیار ماتریالیزمه
کوتورویوردی . (ده قارت) ، حیوانلری بر ما کینه
کی مطالعه ایتمکله بوجیغیر حیات ساحه سنه قادر
ایرلیه مشدی . فقط عینی فیلسوف انسانک مفکره سنه
کلینجه بونکاده ما کینه دییه مه مشدی . بوسورتله هم
راسیونالیست ، همده سیریتوالیست قالیوردی .
انسانه کلینجه یه قادر هرشی عقلی و میخانیکی قانونلره
قابل ایضاح اولور . فقط انسان مفکره سی براستنا
تشکیل ایدرک بوراده نه میخانیکیت ، نه ده مادیت
قبول ایدیلور . بویه اولونجه انسانک فکرلری ماده یه ،
احساسلره ارجاع اولونامیه جتی و بالنتیجه بونون حقیقتلرده
خارجدن کلش اولمایه جقلردی . (ده قارت) ی بویه
سوق ایدن الکعنوی عامل ، (افلاطون) ک بیلکی
نظریه سی ایدی و اوندکی بونون اوربیزنالیق بونظر -
یه سنده طوبلانیوردی . بو فیلسوفه کوره مشخص
فکرلره مجرد فکرلر عینی ماهیتده شیلر دکلدر .
مثلالیلانک کوزه لکی باشقه ؛ صرف و مجرد کوزه لک
باشقه در . لیلانک کوزه لکی ، مادی ، فانی ، آلداتجی
بر خیالندن عبارتدر . مجرد و عمومی یعنی ایده آل
کوزه لک ایسه ابدی و غیرمادی بر حقیقتدر . بوعومی
ولایموت کوزه لک فکری اولایان هیچ بر مشخص
کوزه لی آکلایماز . لیلانک کوزه لک کوزه لک کوزه لک
فکرینک آنجق فانی بر جزئی واردر . بناء علیه
کوزه لک ایده آل و مطلق بر حقیقتی ده کلدر . تام
وایده آل کوزه لک ، کوزه لک فکری : idée
de beau نده در . بویاه احساسلردن کله بوب السی
برمنشأ مربوط و ایلک منبعی عشق و محبتدن آلان
عقلک محاکمه واسطه سیله یابدینی بر خطر دن کلیر .
« واس بزه فردلری ، یاخود طبیی اشایی کوسترر .
فکرلری ویرن آنجق السی منشایی بر تجربه و تعمیدر
وبونلر احساسلرک و بریدیکی مشخص شاییتلردن داها
شائی و حتی یکانه شاییتلر در . قرون وسطاده
قتولیک کلیسای طرفندن غمه تن بوافلاطون مذهبه
« ره آلیم » دیمه سنک حکمتی بوندندی . حقیقت حاله
فکرلری الک حقیقی شاییتلر اولارق قبول ایدن بو
افلاطونییه مذهبی تام معناسیله بر ایده آلیمدی .

(افلاطون) : كوره بو فكر عالمى نى كوره بيلمك
ايچون احاسلردن، السهرلر رسول اولان عقله قادار
بوكلمك لازمدر . بونلرلر نوى شخصه منحصر كندى
محللرندن (مدركه) باشقه بر محللر يوقدر . دقت
ايديليرسه كورولوركه ماترياليزمه قارشى بوندن داها
اوستون بر ميدان اوقونيله ماز . چونكه ماترياليزم
نظرده شائيتك ايلك شرطى تحيز يعنى مكان ايكن
(افلاطون) نظرده ايسه مكان بالعكس شائيتسزلكك
ضعفك واققدار سزلفك بر شرطى اوليور . اونجه فكر
شائيلكى بربك وغير مطلق اولاسندهدر . قوت ،
اقتدار و شائيتى يابانده بوبرجلكك وغير مكنائلكدر .
اونده بر نقطه رياضيه كى متكاتف اولان حقيقى
شائيت و يانام حقيقت مكان وزمانده بىك مختلف بر
وزمانلره داغيلمش و بالنتيجه ضعيفلشمش ، فقيرلشمش
و بالنسبه منعدم اولمدر . بناء عليه دنيا ، اضافى ؛
فكر ، مطلقدر .

ايسته بربيلكى نظريه سى كه بوكونكى تعبيرلرله
افاده ايدهرسه ك علمك منشائى فكرلرده دهكل
مفكره لرده كورويور و مفكوره لرى ده محسوسات
عالمه مندن جيقارما بوب السهرلر رسول اولان بر مدركه
intellect دن استخراج ايديور . ميستك درجه ده
ايدو آليست و راسيوناليت اولان بو افلاطونيه مذهبي
(ده قارت) ده عظيم تبدلر كورمكه برابر بيلكى
نظريه سى اعتباريله اساسلى بر تحوله اوغرامامشدى .
بوقيلسوفك غير مكناسب « و هي فكر » قبول ايتمه سى
و روحده آبرى بر « جوهر » كورمه سى (افلاطون)
ده كى بيلكى نظريه سىك هنوز قوتله ياشادىغنى اثبات
ايديوردى . محسوسات عالمى ، يعنى طبيعت حقيقى
و مطلق بر شائيت اولماقدن صوكرا (به يقن) ك ترقى
ايچون كوستردىكى « مشاهده و تجريب طبيعت » واسطه
سيله حقيقى آرامق فائده سز بر غيرت دكليدر ؟ اصل
ترقى نى زمانلرنده و استقباله كوردهن يكيلر موفقيتلىرى
كندى جهد و مساعيلرندن بىكلاميه جكلرسه يكيلكلرينك
نه معناسى قالاچدى ؟ حقيقتلر السهرلر و يا اللهدن
كليورسه تجدد و انتباهك معناسى نهدر ؟ ايسته ،
(17) نجي عصر ك صوك نصنى بالضروره بوانديشلر
ايچنده ايكن مشهور نومينالستردن (اوققام) و (روزه
به يقن) لرله (فرانسوا به يقن) لرك و طنداشى اولان
(لوق) ك فلسفه سيله يكيلرلر محتاج اولدقلى انقلابى
بر « بيلكى نظريه سى » تام معناسيله تدوين ايديلمش اوليور .
كلهك مقاله ده بونى كوره جكز .

مصطفى شليب

« رومانتيك » ك فلسفه

دنيا نقيسى

- 1 -

- دره سدن : 17 آغستوس 1927 -

اون سكرنجى عصر ك صوكنده انتباه دورينك
فلسفى كوروشنه قارشى بر جريان دوغويور ، آرتيق
اونوتولايه باشلامش اولان سينيوزا ؛ تكرار يكي
بر تدقيق موضوعى اوليور . انتباه دورينك هر شئي
داغيتان ، پارچالايان ذهنى محاكمه طرزى ؛ يكي
نسل ك روحى احتياجلرينه كافى كليور . بوجريان
داغيتلق ده كيل وحدت ايتيور . سينيورانك سرت
بر رياضيات چرچيوه سى ايچنه صيقيشديريلمش فلسفه
سى ده اساس اعتباريله عمومى بروحدنك منطقى ايضاح
شكندن باشقابرشميدر ؟ فاقاط بوايستيلن وحدت ؛
ناصل تامين ايديله بيلير ؟ مسأله ؛ داها صوكرا
به رغسونك (« مابعد الطبيعه به مدخل » اسملى نه نودنده)
ايضاح ايتديكى شكله جوق بكمزه . ذهنى و فكرى
تحليل ؛ نرى ايسته ديكمز وحدتن اوز افلاشديرير ،
بزه « كثر » دن باشقا برشى و برمه ز . احواله
باشقا بر اساسه استناد ايتك مجبورى و اردر . داها
صوكرا به رغسونك « حدس » اسمى و برديكى شى ؛
بو جريانه كوره « انفسيك » در . بز ، آنجا
« انفسيك » له ، داها دوغروسى « حس » له
« وحدت » و « تماميت » سى قاورياييليرز . مادامكه
« كثر » سى برله شديره ن بويله مهم بر عنصر
بولونمدر ، احواله دين ايله علم آراسنده ده تصور
اولونان تضاد ؛ يالكز تقيلرمزك ياكشلفنه غاند
بر تظاهر در . اونك ايچين بوجريان ؛ بوايكى ضد
حيات تشكلى (دين و علم) برله شديرمه به چالشيور .
كورولويوركه : اودورك اختلاجى و سياسى حركللىرى
جمعيت ساحه سنده قالمالارق يكي تشكله باشلايان فكرى
جريانلرده ده تأثيرى كوستهرمدر . بوجريانه
« رومانتيك » آدى و بريليور .

رومانتيك ؛ يالكز فلسفه ده تظاهر ايدهن بر
استقامت ده كيلدر . بو ؛ بوتون كوانور حياتنه شامل
فكرى بر جرياندر . بز ، اونك الك حقيقى خصوصيته
أديانده تصادف ايدهرز . بوكا رغما رومانتيك
فلسفه ايله ده رين برارتباطى و اردر . بزم غايه مز ،
بونى ايضاحدن عبارتدر . رومانتيك ايدو ثلوزيسى
- داها صوكرا كى انكشاف شكلى نه اولورسه اولسون -
تماميله فلسفه نك ياردعيميله تشكلى ايتمدر . رومانتيك ؛
صوك دورلر نه قادار بون تأثيرك آلتنده قالمدر . بوراده
ايلك او كجه خاطره كلان ايكي شخصيتدر : شلينيغ
Schelling و شلايه رماهر Schleiermacher ...
فلسفى رومانتيك باشى عدايديله شلينيغ ، به نادارالفنونه
دوام ايدر كن فيخته Fichte نك درسلىرى ديكلشمش

واونك تأثيرى آلتنده قالمدر . بز ، وجوده كتيرديكى
« عينيت » سيستمده فيخته نك اساس فكرلرله
تصادف ايدهرز . شلينيغك رومانتيك اعتباريله الك
أهميتلى اولان فكرلى ايلك فكرى فعاليت دورينه
عائدر . شلينيغ بزه تام رومانتيك برصورتده
طبيعتى ايضاح ايديور . او ، هيچ شهبه سز ،
طبيعت تلقيسنده بك جوق نتيجه سزلكره دوشمدر .
فاقاط طبيعت فلسفه سى بوس بوتون معنامز فرض
ايتكده ياشادىغى دورى احوال ايتك ديمكدر . شلينيغ
دورينك طبيعيات و أديانته واققدر . حتى لامارقدن
أول بيله طبيعتده كى انكشافك بر تسلسل تعقيب ايتديكى
و بوتون عضوى وارللك « تدريجى » بر انكشاف
نتيجه سى اولارق حصوله كلديكى سويله مشدر .
او كا كوره عضويت پرنسيپلى بر در . شلينيغك
طبيعت فلسفه سى ؛ بوتون رومانتيك جريانك فكرى
بر شكل آلماسنده قدرته مؤثر اولمدر . آچيق
سويله مك اعجاب ايدهرسه ، دنيله بيليركه : باشقا بر
اسلوب ، باشقابر وجدليك ايله آكلاتيلان سينيوزا ؛
رومانتيك جريانى شلينيغ واسطه سيله جانلانديرمدر .
مكونانك مادى و معنى وحدتى ، هر برده يالكز
يكياره بر وحدتك حاكميتى فكرى ؛ رومانتيكه
ويره ن شلينيغدر .

شلينيغ ؛ ايدو آليست سيستمه قانك تعبيريله
ترانساندانتال (متعال) سيستم اسمى و بريليور .
فاقاط استناد ايتديكى اساس فيخته در ؛ اخلاقيات ،
داها صوكرا دينيات ساحه سته كيويور ، حالبوكه :
شلينيغ ؛ بوتون فلسفه به بدبى بر رنك و بريليور .
شلينيغ ؛ باشقابر تعبيريله ، فيخته نك اساس فكرلىرى
طبيعت ساحه سته تطبيق ايديور . شلينيغك طبيعت
تلقيسى مستقلميدر ؟ بونى ايضاح ايدو بيلمك ايچين
غوته Goethe ايله تماسه كلك مجبورى و اردر .
غوته فكرياتى بوراده سطحى برصورتده تدقيقه سيله
موضوعمرك ساحه سى مساعد ده كيلدر . يالكز شونى
سويله مك ايسته رزكه : غوته نى نه نيوتون ، نه ده
قانت كافى درجه ده تظمين ايتمدر . حالبوكه :
قانله غوته آراسنده طبيعت تلقيسى اعتباريله أهميتلى
تماس نوقطالرى موجوددر . شلينيغكده مستقل بر
صورتده غوته نك واردى نتيجه لره وارمى اولماسى
محتلدر . فاقاط غوته نى اوقودقدن صوكرا قناعتلىرىك
داها زياده قوتله عىش اولماسى شهبه سزدر . اونك
ايچين غوته نك شاعر هيچانيله دويدوغى شيلر ؛
شلينيغده سيستم شكله كيومدر . داها صرخ
بر افاده ايله ده نيله بيليركه : شلينيغ ؛ فيخته اساسلى
ايله غوته نك رومانتيك طبيعت تلقيسنه شكل و يرمدر .
طبيعيات علمك اساس مفهومى ؛ « ماتهري » در .
فاقاط اصل اختلاف بوراده باشليور : ماتهري عادى
ايديورمى (Continu) ، ايتيورمى (discontinu) ؟
يعنى متحد بر ماده (ماتهري) تلقيسى ، يا خود
« آتوم » دن عبارت بر ماده تلقيسى ؟ شلينيغ ؛
ماتهرينك تقسيمى ، جزؤلره آيرىلا بيله جكنى قبول
ايديور ، بوذا نا هر جسمده وقوعه كلبيلير . فاقاط
بوزره يالكز خارجى ، سطحى برشى افاده ايدهر .
ماتهرينك صوك ماهيتى (das letzte wesen) افشا